

NE VORBESC PĂRINȚI ATHONIȚI

Ediția a treia, revăzută

Imagine copertă: Aida Șușter Boțan
© Pentru ediția de față, Editura Areopag
I.S.B.N. 978-606-8451-91-6

Editura Areopag
București, 2018

Prin această arătare minunată Maica Domnului nu a vorbit doar părintelui Andrei. A vorbit tuturor celor care au ajuns sau doresc să ajungă în Grădina Maicii Domnului.

Chiar dacă, încetul cu încetul, și Sfântul Munte Athos este atins de secularizare, pentru noi, cei care trăim în lume, el rămâne o oază de liniște și rugăciune.

Încă de pe vaporeșul care te duce în Athos poți întâlni oameni care povestesc cum întâlnirea cu Sfântul Munte le-a marcat viața.

Celor care încă nu s-au decis dacă vor sau nu să ajungă în Sfântul Munte le recomand să citească una sau mai multe cărți despre sfinții și cuvioșii care s-au nevoit acolo.

Iar celor care își doresc să ajungă acolo, dar nu au bani sau nu pot ajunge din alte motive, le spun să își pună nădejdea în ajutorul Maicii Domnului. Cred că Maica Domnului poate face minuni și cu ei, așa cum a făcut și cu alții...

(Danion Vasile)

Cuprins

În loc de introducere:

Micul Pateric de la Colciu	5
I. O noapte cu lună.....	5
II. Schitul Colciu	7
III. Bătrânul Ilie Vulpe († 8 decembrie 1928)	10
IV. Bătrânul Ioan Guțu († 5 decembrie 1996)	12
V. Bătrânul Ghedeon Chelaru (†30 august 1979)	16
VI. Tinerețea bătrânilor Ghimnazie și Dionisie de la Colciu	22
VII. Începuturile monahale ale fraților	23
VIII. Sfântul Munte Athos	25
IX. Schitul Colciu	27
X. Adormirea părintelui Ghimnazie (†1965).....	30
XI. Bătrânul Dionisie Ignat	31
XII. Sfaturile bătrânului Dionisie.....	33

Ne vorbește părintele Dionisie de la Colciu	35
---	----

Din apoftegmele părintelui Dionisie Ignat	85
---	----

Ne vorbește părintele Iulian de la Prodromu	88
---	----

Anexă:

Din învățăturile părintelui Petroniu Tănase.....	128
--	-----

În loc de postfață:

Gândurile unui pelerin la Sfântul Munte Athos	155
--	-----

Notă la ediția a doua	170
-----------------------------	-----

Notă la ediția a treia.....	172
-----------------------------	-----

În loc de introducere:

Micul Pateric de la Colciu¹

I. O noapte cu lună

Un binecunoscut scriitor al Bisericii Române, părintele Ioanichie Bălan, povestește despre pelerinajul său la Muntele Athos și despre cuvioșii părinți ai Schitului Colciu: „De-a lungul istoriei, Muntele Athos a fost, pentru întreaga lume, o veritabilă citadelă a afirmării și apărării credinței ortodoxe. Pentru mai bine de o mie de ani, Athosul a fost cea mai înaltă școală a creșterii și perfecționării monahismului ortodox, fără egal în vreo altă țară creștină. Athosul a dat Bisericii Ortodoxe sute de sfinți, ierarhi remarcabili, asceți, dascăli ai rugăciunii, monahi sfinți, scriitori bisericești și apologeți ai drepte credințe și ai Tradiției ortodoxe. Aici Dumnezeu este lăudat de mai bine de un mileniu, probabil mai mult decât oriunde altundeva pe pământ, iar rugăciunea este înălțată către Domnul în mai multe limbi, printre care și română. În fiecare noapte, de la miezul nopții până se crăpă de ziuă, monahii athoniți se roagă din tot sufletul

¹ Traducere și note: Mihnea Mustață (în limba engleză textul părintelui Damaschin a fost tipărit în revista *Orthodox Word*, traducerea fiind preluată de pe site-ul www.nistea.com, unde a fost postată în anul 2002). În anii trecuți de la scrierea acestui text, Schitul Colciu a trecut printr-o perioadă înfloritoare, mai mulți părinți venind să viețuiască aici. Deci, unele date prezentate nu mai sunt relevante pentru situația actuală. Părintele Dionisie Ignat a trecut între timp la Domnul (pe 11 mai 2004), dar învățăturile sale au devenit cunoscute atât pe pământul românesc, cât și în Grecia. După apariția primei ediții a cărții de față, în anul 2003, au apărut și alte volume cu învățăturile sale.

lor și slujesc Sfânta Liturghie în sute de biserici și paraclise”.

Dorința de a cunoaște mai de aproape Muntele Athos și de a purta convorbiri duhovnicești cu părinții aghioriți români ne-a îndemnat să pornim în pelerinaj spre acest munte binecuvântat și sfânt.

După o oprire de două zile la Tesalonic, oraș încreștinat de Sfântul Apostol Pavel, traversăm peninsula Halkidiki și de acolo, într-o mică ambarcațiune, călătorim încă două ore pe Marea Egee înspre portul athonit Dafni. Iată-ne în țara călugărilor ortodocși din lumea întreagă! Iată-ne în țara cea sfântă a Muntelui Athos! În port se află o mulțime de monahi și pelerini care au venit din ținuturi foarte îndepărtate. Preț de alte două ore, urcăm un drum șerpuit și ajungem la Karyes, capitala și centrul spiritual și administrativ al Muntelui, unde oprim pentru o noapte. Câțiva călugări români merg înaintea noastră. La miezul nopții, în Munte, clopotele îi trezesc pe toți pentru slujba Utreniei. O atmosferă nemaiîntâlnită de liniște, de tihnă și sfințenie ne înconjoară... „Muntele Athos, Sfântul Munte, al doilea rai de pe pământ”, spune un stih al Părinților aghioriți.

A doua zi, un grup de monahi români ies în pelerinaj de-a lungul potecilor ascunse ale Athosului, înspre schiturile și chiliile locuite de smeriții monahi ce au venit din România. Ne îndreptăm spre chilia Sfântul Gheorghe – Colciu, un drum care ne ia patru ore de mers, până la asfințit. Pentru început, rătăcim printr-o vale largă și însorită, acoperită cu păduri, livezi de măsline și viță-de-vie. Aceasta este Kapsala. În vremurile de odinioară, aici se nevoiau sute de isihasți, printre care și mulți români. Azi au rămas puțini. Chilii pustnicești apar ici-colo pe pajiști și în luminișuri de pădure. Din cauza absenței monahilor,

unele sunt nelocuite și într-o stare de neglijare. Altele sunt bine întreținute, înconjurare de livezi de măsline, lămâi și pomi de grape – semn că unele sunt încă locuite, că în ele candela privegherii nu este stinsă și că numele lui Dumnezeu este încă lăudat. La orizont pot fi văzute Mănăstirile Pantocrator, Stavronikita, Iviron și Filoteu, înălțându-și turnurile spre cer, iar dedesubt, la poalele muntelui, se dezvoltă marea cea misterioasă.

În chilia Sfântul Gheorghe, deasupra golfului Colciu, locuiesc trei monahi români, sub îndrumarea ieroschimonahului Dionisie Ignat. Părinții ni se înfățișează având multă dragoste și lacrimi în ochi. Ne închinăm în biserică, cântăm Domnului și Maicii Sale – ocrotitoarea Sfântului Munte, ne dăm sărutarea de bun-venit și rămânem aici peste noapte. O noapte cu lună, într-o tăcere inimaginabilă, ce trezește sufletul la rugăciune. Numai murmurul apei se aude slab jos, la poalele muntelui.

II. Schitul Colciu

O mare parte din informațiile noastre privitoare la istoria Colciului provine din scrierile bătrânului Ioan Șova, de la Chilia Sfântul Gheorghe, a cărui lucrare, nepublicată, „O istorie pe scurt a chiliilor Sfântul Gheorghe și Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” va fi parafrazată în cele ce urmează.

Tradiția aghiorită reține faptul că schitul Colciu al Mănăstirii Vatoped a fost ridicat prima oară de un creștin foarte bogat și evlavios din Italia, pe nume Kolchiu, la începutul secolului al VII-lea. Atât schitul cât și multe chilii construite mai târziu în jurul lui au fost fie distruse, fie s-au degradat de mai multe ori de-a lungul veacurilor și au fost adesea reconstruite.

Pe partea dinspre mare existau, de asemenea, sihăstării și peșteri unde trăiau pustnicii isihăști.

Schitul a fost construit pe cel mai înalt pisc, spre sud de Vatoped, de-a lungul țărmului estic al Athosului. Așezarea oferă un climat mai blând și mai uscat decât în alte locuri ale Athosului, nefiind expusă vânturilor ce vin dinspre pădurile de castan și care sunt atât de dăunătoare bolnavilor de reumatism. Astăzi nu a mai rămas aproape nimic din acest înfloritor schit de odinioară, în afară de un imens turn pătrat, supraetajat, ce se află în totală ruină.

Între chiliile care au existat se numără Chilia Sfânta Treime, Chilia Sfinții Apostoli, Chilia Sfântul Ștefan, Chilia Tuturor Sfinților, Chilia Întâmpinarea Domnului, Chilia Sfinții Arhangheli, Chilia Sfinții Doctori fără de arginți Cosma și Damian, Chilia Sfântul Gheorghe, Chilia Nașterii Înaintemergătorului și Chilia Sfânta Ana. Dintre acestea, numai ultimele patru mai sunt astăzi locuite. Deși chiliile Sfântul Ștefan și Sfinții Arhangheli mai pot fi încă zărite, ele sunt părăsite. Tot ce a mai rămas din celelalte chilii sunt fundațiile și pajiști adânc îngropate în tufe de mure.

Poate cel mai renumit trăitor al Schitului Colciu a fost Sfântul Agapie (prăznuit pe 1 martie), care a locuit împreună cu bătrânul său povățuitor în Chilia Sfânta Treime la mijlocul și sfârșitul secolului al XVIII-lea. În timpul unui atac al turcilor, Sfântul Agapie a fost prins și ținut în lanțuri ca rob timp de 12 ani. În tot acest timp, el i-a slujit atât de bine pe musulmanii care îl cumpăraseră, încât aceștia i-au îngăduit mai multă libertate decât oricărui alt rob.

După un timp, Sfântul Agapie a fost eliberat din robie în mod minunat, printr-o minune a Maicii Domnului. El a fugit în secret și s-a întors în Sfântul Munte la bătrânul său. Acesta l-a certat cu asprime

pe Sfântul Agapie pentru că fugise și l-a trimis înapoi, cerându-i să nu pricinuiască vreo pierdere turcului care-l stăpânea. Ca un adevărat fiu al ascultării, Sfântul Agapie s-a reîntors la stăpânul său fără să ceară. Când a sosit și i-a povestit stăpânului său tot ce se întâmplase, turcul și familia lui au fost uluiți de virtutea Sfântului Agapie și l-au ținut în și mai mare respect și onoare. Ascultarea călugărului sfânt a servit ca început pentru convertirea la credința creștină a stăpânului său și, după câțva timp, acesta împreună cu doi dintre fiii săi au venit cu Sfântul Agapie la Muntele Athos, unde au primit tunderea în monahism din mâinile lui. Ei și-au sfârșit zilele acolo, în mireasma faptelor lor ascetice, spre sfârșitul secolului al XVIII-lea.

Singura dată când Schitul Colciu a fost lipsit de prezența monahilor a fost după revoluția greacă din 1821. În acea vreme, grecii, tineri și vârstnici, s-au ridicat împotriva stăpânitorilor musulmani. Când s-a descoperit că niște călugări greci athoniți se înrolaseră în armata antiotomană, turcii au lovit cu putere în călugării athoniți și timp de mulți ani i-au torturat cu cruzime pe locuitorii peninsulei. În perioada aceea, toți monahii, inclusiv cei de la Colciu, fie au fugit, fie au fost martirizați. Istoria amintește că monahii de la Colciu erau înghesuiți în saci (atâția călugări câți putea să cuprindă un sac), care erau pe urmă strâns legați, târați pe vârful Colciu și lăsați să se rostogolească asemenea bolovanilor în josul văii, în mare. Turcii aduceau apoi iar sacii pe deal și repetau această tortură. Acestea și încă alte astfel de torturi au dus la părăsirea în mare parte a Sfântului Munte în 1821.

Spre sfârșitul secolului al XIX-lea, Sfântul Munte a trecut printr-o renaștere duhovnicească. Câțiva monahi s-au strecurat înapoi la Colciu, dar nu înainte

de venirea bătrânului Ilie Vulpe în Chilia Nașterii Înaintemergătorului, astfel încât întreaga regiune a început să înflorească duhovnicește, în adevăratul sens al cuvântului.

III. Bătrânul Ilie Vulpe (+ 8 decembrie 1928)

Bătrânul Ilie s-a născut în România, la Brăghicea – în regiunea Orhei (Basarabia), în 1851, fiu al lui Ilie și al Melaniei Vulpe. El a fost botezat Eftimie și a primit o educație aleasă, fiind crescut în tradiția ortodoxă a țării sale. Părinții săi erau producători de vinuri. A fost educat într-o școală particulară, într-o perioadă în care cărțile erau încă scrise cu litere slavone.

În 1877 a servit în armată și a lucrat la transportul proviziilor. La puțin timp după întoarcerea acasă, el a intrat în Mănăstirea Frumoasa, în care a stat numai un singur an, înainte de a pleca la Muntele Athos, unde a ajuns în vara lui 1879.

După vizitarea mănăstirilor athonite, el s-a așezat în nou-înființatul schit isihast Lacu, aflat sub ocrotirea Maicii Domnului, alături de întemeietorul schitului, schimonahul Justin. Aici el a fost tuns în monahism, primind numele Ilie, și a fost repede hirotonit diacon și apoi preot în 1880. În total, el a stat la Lacu zece ani.

În 1889, părintele Ilie s-a mutat la Schitul Vigla, mai departe, înspre sud (lângă Schitul Prodromu) și s-a așezat într-o altă chilie închinată Maicii Domnului, unde a rămas timp de cinci ani, împreună cu trei ucenici, dintre care doi veniseră cu el de la Schitul Lacu.

În 1894, Părintele Ilie, deja binecunoscut ca un experimentat părinte duhovnicesc și practicant al rugăciunii lui Iisus, a venit la Colciu și s-a stabilit în

Chilia Nașterii Înaintemergătorului împreună cu cei trei ucenici.

Când a restaurat coliba, s-au adunat în jurul lui cinci ucenici – Eftimie, Andrei, Paisie, Gherasim și Ioan Guțu – alcătuind o renumită familie duhovnicească. Nevoința ieroschimonahului Ilie consta în tăcere și rugăciune neîncetată, și a devenit cunoscut ca un lucrător al rugăciunii inimii. El urma rânduiala Bisericii și săvârșea Sfânta Liturghie cu multă smerenie. Când slujea în zilele de peste săptămână, în afară de Sfânta Împărtășanie el mânca numai prescură, primind vreun alt fel de hrană numai sâmbăta și duminica. Când nu săvârșea Sfintele Taine, el mânca numai o dată pe zi, excepție făcând miercurea și vineria, când nu mânca nimic. Dormea foarte puțin și citea zilnic din Sfintele Scripturi și omiliile Sfinților Părinți.

Pentru smerenia și nevoința sa, dragostea dumnezeiască și harul Sfântului Duh s-au sălășluit cu priosință în inima acestui părinte. Ieroschimonahul Ilie Vulpe a fost un părinte iubitor și blând, renumit pretutindeni în Athos pentru că era primitor de străini, milostiv, sincer ca un copil și înțelept în cuvânt.

Pentru mai bine de treizeci de ani, părintele Ilie a fost unul dintre cei mai experimentați părinți duhovnicești din Muntele Athos, pregătind și îndrumând pe calea mântuirii sute de fii duhovnicești – români, greci, ruși, bulgari și sârbi. Cu toții îl căutau și se foloseau de cuvintele sale. Dacă vedea că cineva se rușinează înaintea lui, el îl încuraja imediat, spunându-i: „Îndrăznește, fiule, căci și eu, la rândul meu sunt un păcătos!”. Astfel el a adus multe suflete la pocăință.

Câteodată, el își sfătuia ucenicii, spunând: „Fiii mei, nu uitați că ne aflăm în Sfântul Munte, unde